

V – Licencování software

Možnosti licencování software

Softwarový produkt je vnímán jako duševní výtvor (dílo), jeho užití je tedy ovlivněno Autorským právem (121/2000 Sb.).

Při nákupu hardware jde o převod vlastnických práv na kupujícího zatímco nákup software znamená pouze udělení určitého práva.

Na trhu se vyskytuje relativně široké spektrum licencí software – společné znaky (základní oblasti obsažené ve všech licencích):

- Práva plynoucí z udělené licence
- Omezení plynoucí z udělené licence
- Prohlášení o zárukách (resp. výjimky ze záruk)

Možnosti licencování software

Odlišnosti jednotlivých licencí – práva & omezení plynoucí z licence

Proprietární software = uživatel nemá právo studovat nebo editovat zdrojový kód. Slovo „proprietární“ znamená „privátně vlastněné a kontrolované“.

Svobodný software (angl. free software, kde free znamená svobodný nikoliv zdarma) je naproti tomu šířen s takovou licencí, která podstatným způsobem rozšiřuje práva uživatele. Nejdůležitějším právem je přitom možnost prohlížení a modifikace zdrojového kódu.

Free Software Foundation (FSF)

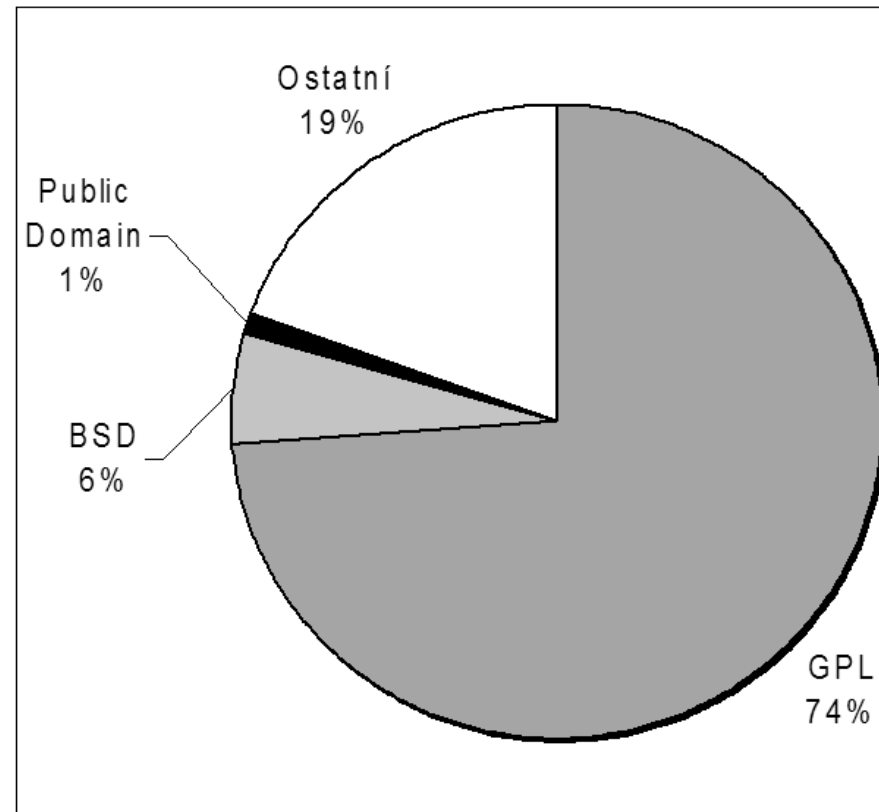
Copyleft – autor si zachovává copyright, ale explicitně uděluje práva k modifikaci a redistribuci produktu pod určitými podmínkami – především, že software nadále zůstane svobodný. Patří zde např. GNU/GPL.

Public Domain – autor se zcela zříká autorských práv, s produktem pak lze dělat cokoliv, třeba i použít v proprietárním software.

BSD-style licence – autor si zachovává copyright, ale jen proto, aby se mohl zříct záruk a požadovat určité formální atributy modifikované práce. Jinak lze s produktem nakládat jakkoliv, podobně jako v případě Public Domain.

Pokrytí svobodných projektů jednotlivými licencemi

GNU/GPL (General Public Licence)

Nejčastější a nejznámější „copyleft“ licence.

Využívána ve více než polovině svobodných licencí.

Licence stála u zrodu svobodného software jako takového.

GPL uživateli zajišťuje právo užívat aplikaci libovolným způsobem, získat k ní zdrojový kód, modifikovat ho a vylepšený produkt distribuovat dál. Jediným omezením je, že stejná práva musejí být zaručena každému dalšímu držiteli aplikace (dokonce i tehdy, pokud je pod GPL pouze nějaký funkční blok aplikace).

Licence odvozeného díla musí být také GPL.

Proprietární licence

Dominantní forma licencí = Placené licence

Základní typy:

Krabicový software (FPP - Full Package Product) – umožňuje instalaci SW na jednom PC.

OEM licence – finančně zajímavější alternativa (nižší cena je dána skutečností, že podporu neposkytuje SW producent sám, ale zákazník se obrací přímo na prodejce HW).

Proprietární licence

Alternativou k licenci vázané na jeden konkrétní počítač je **licence udělená konkrétnímu uživateli**, aniž by byla vázána na jeden konkrétní stroj. Uživatel pak může mít software legálně nainstalován např. v práci, doma a na svém notebooku.

V podnikovém prostředí hrají významnou roli tzv. **multilicenční programy** – výhody: značná úspora oproti nákupu po kusech.

Konkrétní nastavení multilicenčního programu se liší výrobce od výrobce, nejčastěji je cena určena počtem licencí nebo délkou doby, po kterou je nasmlouvána podpora.

Kromě multilicencí nabízejí velcí distributoři dlouhodobou dodávku aktualizací (či nových produktů).

Proprietární licence

Kromě vyloženě komerčních licenčních programů nabízejí producenti často také speciální zvýhodněné programy pro akademickou půdu, a jiné neziskové organizace.

Existuje zde určitá podobnost s multilicencemi (protože např. škola potřebuje dostatečné množství instalací), většinou bývá cena oproti komerčnímu sektoru nižší.

Licencování serverových produktů

SW na architektuře klient-server – licence se zpravidla vztahují ke klientskému přístupu (např. kolik může přistupovat uživatelů).

Typy licencování:

Per Server - klientské licence jsou přidělovány ke konkrétnímu serveru a libovolný klient může k serveru přistupovat až do počtu přidělených klientských licencí.

Per Seat - klient má svou klientskou licenci a může přistupovat k více serverům stejného typu.

Per Processor – pro velké množství klientů (např. dtb servery) – zákazník neplatí za každou klientskou licenci, ale pouze za jednu licenci na serverový procesor = tzn. počet klientů není nijak limitován.

Shrnutí proprietární & svobodné licence

---

proprietární licence	svobodné licence
existuje velké množství unikátních licencí (prakticky podle vzorce počet firem krát počet produktů)	situace je přehledná, pro různé projekty se používá jedna licence ve zcela stejném znění (viz GPL)
proprietární licence jsou ideově jednoduché, uživatel prakticky nic nesmí, vše se řídí autorským zákonem	svobodné licence udílejí dodatečná práva a povinnosti, která však nejsou zcela zřejmá; ne nadarmo je FAQ k licenci GPL delší než licence sama
ekonomický model proprietárních licencí je zřejmý – firma vyvine aplikaci, za kterou si nechá zaplatit na licencích; know-how přitom zůstává doma, nikdo další nemá ke zdrojovým kódům přístup	není zcela jasné, proč by firmy měly chtít prozradit své know-how a ještě ke všemu aplikaci nabízet zadarmo*; ekonomický model je rafinovaný a věnuje se mu další část této práce

Licenční politika Microsoft

Domácí uživatelé:

Software zakoupený s novým PC (výhoda nižší cena, nevýhoda – produkt je vázán celou dobu užívání na PC)

Krabicové řešení (vhodný při nákupu 1-2 licencí, kompletní balení produktu s licenční smlouvou EULA, software lze dále prodat či převést na jiný subjekt).

Firmy:

1. Pronájem SW
2. Nákup licencí
3. SW na splátky

Pronájem SW

Model **Open Subscription License (OSL) resp. Microsoft Open Value Subscription (OVS)** – vhodná pro firmy, které mají alespoň 5 zaměstnanců. Smlouva je uzavírána na tři roky a po celou dobu její platnosti je možné přobjednávat další licence. Za užívání produktů se platí ročně podle počtu počítačů. Nedílnou součástí této smlouvy je Software Assurance

Model **Enterprise Agreement Subscription (EAS) resp. Microsoft Open Value Agreement (OLV)**- umožňuje firmám s více než 250 počítači pronajmout licence softwaru se slevou a s možností jejich následného odkoupení. Smlouva se uzavírá na tři roky. Licence nabízí výhody spojené se Software Assurance.

Nákup licencí

Microsoft Open Licence (OLP) je multilicenční smlouva umožňující nakupovat se slevou, kterou zákazník navíc získává i na další nákupy v průběhu dvou let. Tato licence poskytuje výhody už firmám, které mají jen dva počítače.

MOL nabízí 2 varianty řešení:

1. **Open Business**, které nabízí jednoduché získávání licencí firmám, které napoprvé nakoupí alespoň pět licencí. S nákupem nových licencí je možné nakoupit Software Assurance.
2. **Microsoft Open Volume**, který je vhodný pro zákazníky, kteří chtějí získat větší počet licencí. Open Volume dělí všechny produkty do tří základních kategorií (Aplikace, Operační systémy a Servery). Pro nákup v každé kategorii produktů potřebuje zákazník samostatnou licenční smlouvu. Software Assurance je možné koupit pouze při nákupu nových licencí.

Nákup licencí

Microsoft Select (MS) je multilicenční smlouva určená organizacím a firmám s více než 250 počítači. Uzavírá se na dobu tří let a umožňuje zákazníkovi instalovat v každém okamžiku potřebný počet licencí. Produkty jsou rozděleny do kategorií (aplikace, operační systémy, servery).

Software na splátky

Program Multi-Year Open (MYO) - umožňuje i velmi malým firmám (od 5 počítačů) získat trvalé licence na splátky. Nedílnou součástí licenčního programu MYO je i Software Assurance.

Enterprise Agreement (EO) - je určen pro organizace nebo firmy s více než 250 počítači. Zákazník má za výhodných cenových podmínek možnost užívat produkty z tzv. standardní konfigurace na všech stolních počítačích v organizaci. S touto licencí získá firma nárok na nové upgrady, odbornou pomoc se zavedením a školení v rámci pokrytí Software Assurance.

Licenční politika Microsoft

Školy & neziskový sektor

Neziskovým organizacím z oblasti školství, zdravotnictví, kultury a církve poskytuje Microsoft speciální ceny a programy. Podobně jako u firem, i tady je nabídka několika různých licencí.

Pro velké vzdělávací instituce, jakými jsou vysoké školy a university, je připraven multilicenční program **Campus Agreement**, v jehož nabídce jsou především běžné desktopové a serverové produkty. Do tohoto programu lze zahrnout i licence na domácí užívání produktů imatrikulovanými studenty.

Zaměstnanci mohou pro účely spojené s prací používat produkty na domácím počítači automaticky. Dále existují pro oblast školství podobné licenční programy jako pro firemní klientelu. Např.: **Academic Open Licence**, **Academic Select Licence** nebo **School Agreement**.

Software Assurance

SA umožní přístup k novým technologiím právě tehdy, když je to potřeba, přičemž platby lze provádět ročně.

Jedním ze zajímavých programů Software Assurance je **Home Use**. Umožňuje zaměstnancům používat doma stejné aplikace jako v zaměstnání a tím zvýšit jejich produktivitu.

Dalším programem je **Employee Purchase**, který zajistí maloobchodní slevy pro zaměstnance na některé produkty Microsoftu.

Komerční programy pro poskytovatele služeb

---

programy opravňující poskytovatele služeb ke komerčnímu používání softwarových produktů třetí stranou.

Jedním z programů pro poskytovatele služeb je **Service Provider Licensing Agreement (SPLA)**, který umožňuje poskytovat hostingové, outsourcingové nebo jiné softwarové služby svým zákazníkům po celém světě bez licenčního omezení, přičemž poskytovatel platí měsíční licenční poplatky za množství služeb právě poskytnutých v předchozím měsíci. Navíc umožňuje bezplatně dodávat zákazníkům demonstrační verze, testy a hodnocení.

Základní pravidla účtování SW

Dle českých účetních standardů pro podnikatele (vyhláška 500/2002 Sb.).

Při účtování o nehmotném majetku je nutno respektovat nejen obecné předpisy, ale také vnitřní směrnice konkrétní účetní jednotky.

Existence vnitřních směrnic je povinná a navíc může pomoci ošetřit řadu detailů a konkrétních podmínek účetní jednotky.

Doklady a dokumenty

Bez ohledu na typ licence musí doklad potvrzující nabytí SW obsahovat následující údaje:

identifikaci odběratele/dodavatele

přesnou specifikaci typu produktu (verze, edice, jazyk,...)

přesnou specifikaci typu smlouvy

počet licencí a cenu

datum

Doklady a dokumenty

U multilicenčních nákupů jsou nedílnou součástí smlouvy také informace o licenčních podmínkách a způsobu použití produktů, které jsou zachyceny v dokumentech *Uživací práva k produktům (Product Use Rights) a Product List*. Pro používání softwaru v určité verzi platí vždy ty licenční podmínky, které byly aktuální v čase, kdy zákazník produkt pořídil. Toto ustanovení platí i v případě „downgrade“. Kopii dokladu o nabytí softwaru a licenční smlouvy doporučujeme archivovat v evidenci softwaru v oddělení IT.

Originály nabývacích dokladů je třeba archivovat po celou dobu skutečného užívání softwaru (viz zákon o účetnictví, část věnovaná skartaci dokumentů). Likvidační protokoly po vyřazení je nutné evidovat po dobu uchování účetní dokumentace dle příslušných předpisů (zvláště zákon o účetnictví a dani z příjmů).

Je také nutné archivovat všechny doklady o nabytí až k prvnímu „zdrojovému“ produktu (tzv. podkladová licence).